

Gyógyszerészet 45, 499-504, 2001.

Az arányérzék tudata

Beszélgetés dr. Szabó Sándorral, a kamara tiszteletbeli elnökével

A kamara elnökségéből történt tavaly decemberi távozásom óta dr. Szabó Sándor tiszteletbeli elnökkel először június 27-én találkoztam a minisztériummal újra kezdett árrés tárgyaláson. Hazafelé menet sok minden szóba került, aminek az lett a vége, hogy megegyeztünk egy interjúban, amit néhány napon belül el szeretnénk volna készíteni. A sors azonban egy súlyos betegség formájában közbeszólt, ami miatt a beszélgetést július végéig el kellett halasztanunk.

Ipolydamásdon, falusi környezetben találkozunk, ahová feleségével és fiával elvonult regenerálódni.

Hatvan évvel ezelőtt, 1941. július 22-én született Zalaegerszegen. 1958-ban kitűnő eredménnyel érettségizett Pannonhalmán. Három évvel később, 1961-ben vették fel a budapesti gyógyszerészkarra, ahol 1966-ban diplomázott. Tizenöt éven keresztül különböző beosztásokban az Egis alkalmazottja, majd a Mediimpexnél dolgozik. 1988-ban megalapítja a Biopharm kft.-t, majd 1990-ben a Medipharma kft.-t, amely gyógyszerkészítmények fejlesztésével és törzskönyvezésével foglalkozik.

1990 júniusában választják meg a Magyar Gyógyszerész Kamara elnökének. Ezt követően többszöri újraválasztással 1998 végéig folyamatosan ezt a posztot tölti be. Erre az időszakra esik a gyógyszerellátó struktúra átalakulása, ezen belül a patikák privatizálása. Ekkor születnek meg azok a törvények is, amelyek meghatározzák a gyógyszerészet helyét és művelésének szabályait. Elnöksége alatt épül ki a kamara infrastruktúrája. Büszke arra, hogy önerőből, lényegében közadakozással sikerült a kamarának székházat biztosítania.

1998-ban a kamara örökös tiszteletbeli elnökévé választják, majd a Kamara Pro pharmaciae életműdíjával tüntetik ki. 1999-ben az egészségügyi miniszter Batthyány-Strattmann díjban részesíti.

Sokan szeretik és vannak, akik nem kedvelik, de vele szemben senki nem tud közömbös maradni. Színes, sokoldalúan képzett egyéniség, aki mindenhol és mindenkor feltalálja magát.

A beszélgetés során megegyezünk abban, hogy az interjúban Elnök Úrnak szólítom, de a beszélgetés közvetlen jellegét a szerkesztett változatban is megőrizzük.

Elnök Úr! Köztudott, hogy szereted az aforizmákat meg az idézeteket. Kitalálod-e, hogy a következőt ki mondta: Ebben a világban elsősorban nem okosnak, hanem bölcsnek kell lenni.

Erre a megfogalmazásra nem emlékszem, de az okosságról meg a bölcsességről szinte minden aforizmaszerző írt. Seneca, az aforizmaszerzők és bölcselkedők pápája szerint az okos mindig tudja, hogy mit kell mondani, a bölcs viszont azt is tudja, hogy mikor kell hallgatni. Márai Sándor azt írta, hogy nem szereti az okos embereket, mert az okosság önmagában csak szellemi készenlét, idegrendszeri vibrálás, az okos ember csak azt keresi, hogy mi nem jó. Az okos ember még nem bölcs, de a bölcs ember okos is. Megértő.

Amikor készültem a beszélgetésre és elolvastam azt az interjút, amit a köztiszteltté vált kamara elnökeként még 1995-ben a Gyógyszerészetnek adtál, abban találtam erre a gondolatra, amit a magad bölcsességeként fogalmaztál meg.

Élő klasszikusokat idézel?

Így van. De ha már szóba hoztam, szeretnék még erre az interjúra utalni, ami elsősorban életrajzi és aktuális kamarai történetekhez kapcsolódó beszélgetés volt. Újra elolvastva tűnt fel, hiszen akkor nem foglalkoztam vele, hogy még ebben az interjúban is milyen markánsan jelenik meg a személyiséged, és ennek kapcsán az is elgondolkodtatott, hogy a személyiség szerepe mennyire meghatározó.

Ezzel kapcsolatban azóta én is okosabb lettem. A személyiség szerepét érdemes komolyan venni, nemesak magunk, hanem a gyerekeink miatt is, akiknek a nevelése során a példamutatást tartom a legfontosabbnak. Nagyon lényegesek Czeizel Endre professzornak a Sors és tehetség c. könyvében leírt gondolatai. Ahhoz, hogy sikeres ember lehess, különböző faktorokkal kell rendelkezned. Az első négy faktor bennünk van, a második négy a környezetünkben, az utolsó pedig a sorsfaktor. Az első, hogy legyél eszes, magyarul, az IQ-d ne a cipőméreteddel legyen azonos, hanem legalább 100 fölött legyen. Hadd tegyem hozzá, hogy van egy érzelmi hányados is, ezért az eszeség és az érzelmi quociens együtt adja az első faktort. Ezt a magam példáján is tanúsíthatom. Ismert, hogy nem egyszer több száz ember előtt is megcsuklik a hangom, ha olyan érzés ér el, és a Himmusz alatt is könnybe lábad a szemem. A második, hogy legyenek speciális mentális képességeid. Ez lehet zenei érzék, labdaérezék, lehet bármi, ami nincs meg mindenkiben. A harmadik a kreativitás: a dolgokat ne csak a konvencionális oldalról közelítsd meg, hanem tudd kör-

bejárni. A negyedik az ambíció, azaz legyen igényed arra, hogy nyomot hagyj magad után a világban. Ha mind a négy belső faktoral rendelkezel, akkor jöhet a négy külső, ami vagy kioltja, vagy meghatározza az előzők hatását. Az első a család, ami részben genetikai kérdés, de fontos a példamutatás és a nevelés is. Lényeges, hogy jó iskolába kerülj, mert egy rossz iskola vagy egy rossz tanár még az ambíciózus gyereket is hátraveti. Én jó iskolába kerültem, Pannonhalmára, ahol egyrészt a bencések ezer éves hagyománya is sokat számított, másrészt akkor még a legtöbb tanárom a Sorbonne-on végzett egyetemi magántanár volt. A harmadik külső faktor a kortársaké, ami összefügg az iskolával, hiszen általában azok a barátaid, akikkel együtt jársz iskolába és végigkísérik az életedet. A negyedik a társadalmi berendezkedés, amiről ma már könnyebben beszélünk, de ha nem vettek fel az egyetemre, mert x-es voltál, elvágta egy életre. Ha szerencséd volt a belső és a külső faktorokkal és szárnyalsz, akkor jöhet a sors faktor egy örült képében a sztrádán, a menetiránnyal szemben, vagy kitör a háború, behívják katonának, és az első napon elesel.

Elnök Úr! Amikor a személyiség szerepét feszegetem, elsősorban az érdekel, hogy milyen a közösség és a vezető viszonyulása egymáshoz. Mennyire meghatározó a közösséggel ápolt kapcsolatban a vezető személyisége?

Itt a legfontosabb, eligazító jellegű erénynek az intelligenciát érzem, ami az arányérzék tudata. Nincs köze a műveltséghez, mert egy iskolázatlan parasztember is tud méltósággal viselkedni, hiszen mindig a természettel, a születéssel és a halállal él együtt. Ez a képesség vagy megvan az emberben vagy nincs, mert nehezen fejleszthető. Nem lehet túlzottan előre haladni, mert ha a tömeg nem követ, véletlenül fenéken is löhetnek, mert a puszkájuk csak odáig hord. Lényeges az elkötelezettség is, mert a nélkül nem lehet egy közösségért dolgozni.

A gyógyszerellátás teljes rendszerváltását kamarai elnökként élted végig, amiben benne foglaltatik többek között a jogszabályi háttér megeremlése és a régi struktúra lebontása mellett az új kiépítése. Ebben hol van a Te személyiséged? Hol vannak az ujjlenyomataid?

A marxisták tagadják, de a személyiségnek rövidtávon döntő szerepe van. Azt hiszem, hogy egy vezetőnek – az értelmi képességeken és az intelligencián túlmenően – diplomáciai érzékkel is kell rendelkeznie, ami persze ezekből fakad. Még egyetemista koromban mondta több évfolyamtársam, hogy diplomáciai pályára kellett volna mennem, mert ehhez van érzékem. A kilenc év alatt, amíg elnök voltam, több kormányváltás volt és 6 miniszterrel kerültem kapcsolatba, de mély konfliktusba lényegében egyikükkel sem keveredtem, bár nem azonosan viszonyultam mindenkihez. Vagy eleve hasonló gondolkodásúak voltunk, vagy ha konfrontálódni kellett, ezt higgadtan és tényyszerűen tettem. És azt elfogadták, pedig soha nem rejtettem véka alá a politikai meggyőződésemet. A konfrontációkat általában úgy tudtam irányítani, hogy ne a személyek ütközzenek, hanem a feladatok és az elvek.

Ami pedig az ujjlenyomatot illeti, párszor elmondtam már, hogy mindenki véleményét beépíteni egy döntésbe, illetve olyan döntést hozni, ami mindenkinek megfelel, nem lehet. A demokrácia a többség uralmát jelenti. Ha tehát 51% feletti konszenzust el tudtam érni, akkor abba az irányba mentem. Persze mindig voltak olyanok, akiknek az adott döntés nem tetszett, de nem lehetett irányt vésztetni. Bizonyos fokig autarchnak is kellett lenni, ha láttam, hogy másként nem megy.

Mi az, ami sorsszerű és mi az, ami nagy valószínűséggel másként történt volna, ha nem Te vagy a kamarai elnöke?

Ha az irány jó, csak azt befolyásolja a személyiséged, hogy nyílt úton vagy serpentinén jutsz el a célba. Mark Spitztól, aki hét olimpiai aranyat nyert Münchenben, és utána sikeres üzletember lett, egyszer azt kérdezték, hogy hogyan érthet ennyire az üzlethez, hiszen sportolóként addig csak edzett és versenyzett. Nem csináltam semmi különösöt – válaszolta –, csak a megfelelő időben, a megfelelő emberekkel, a megfelelő témáról beszélgettem.

Az időfaktor lényeges, mert fel kell ismerned, ha az ügyeket érdeksérelem nélkül nem lehet tovább húzni, lépni kell. Az Antall- illetve már a Boross-kormány utolsó parlamenti napján, 1994. április 6-án fogadták el a patika-törvényt és a gyógyszerész kamarai törvényt, de ezt csak erőszakos eszközökkel sikerült elérni. Az orvoskamarai törvényt már elfogadták, a gyógyszerészt még nem, holott egy évvel korábban már beadtuk a miénket, sőt a miniszteri értekezleteken is együtt futott a két törvény. Úgy tűnt, hogy a miénket a választások előtt már nem fogadják el, ezért kénytelen voltam Surján miniszter úrhoz ultimátumot intézni, bár jó viszonyban voltam vele. Bejelenttem neki, hogy összeszedtük a pénzt a kamarában egy újsághirdetésre, és ha nem viszi be a parlamentbe az ígéretének megfelelően a törvényeinket, a Népszabadságban nyílt levélként jelenik meg, hogy alkalmatlan a beosztására. Az eredmény ismert. Ezután viszont kormányváltás jött, ami sztochasztikussá tette a privatizációt. Kovács Pál miniszter úr addig nem találkozott velem, amíg az újrávalasztásom meg nem történt, mivel a politikai állásfoglalásom miatt nem voltam szimpatikus. A novemberi választáson még ellenjelöltet is állítottak. A miniszter úr először decemberben fogadott, de addigra 3 millió forintért készítettünk egy tanulmányt a gyógyszerterek privatizációjáról, amit minden érintett önkormányzatnak a kétónk aláírásával kiküldtünk, hogy legalább az egységes elveket érvényesíteni tudjuk.

A gyógyszerészet környező országok-béli rendszer- és struktúráváltása több ponton különbözik a magyarországitól, és nem tudom, hogy ezek a rendszerek valaha is hasonlítanak-e majd a miénkre.

A PGEU-ban 12-en vagyunk megfigyelők, a 15 uniós tag mellett. Már össze is barátoktunk és külön üléseket tartunk. Sőt a tagoknak is megmutatjuk, hogy bennünk sokkal több ambíció és kreativitás van, mint ami az uniós tagállamok gyógyszerészeiben, mert az elmúlt 100 év

jólétében kicsit elpuhultak és eltunyultak. Ebben a csoportosulásban egyértelműen kiderült, hogy nekünk van a legjobb gyógyszerügyi törvényünk, a legjobb gyógyszerész kamarai törvényünk és a gyógyszerjogi törvényünk is elfogadható. A privatizáció a sok csúszás ellenére nálunk kezdődött el először. Egyik országban sincsenek olyan garanciák, amiket a törvényeinkbe beépítettünk. Okosabbak, intelligensebbek és talán szerencsésebbek voltunk, mint a többiek.

Én csak egyetlen hibát találok abban, ami történt, de az annak idején engem is meglepett. A gyógyszerügyi törvény tervezetében minimum 51% gyógyszerész tulajdonhányaddal számoltunk, amit a minisztérium kérésére úgy módosítottak, hogy az minimum 25% legyen, de 10 éven belül el kell érni az 51%-ot. A tudtom nélkül ez már úgy került a parlament elé, hogy a második félmondat kimaradt. A különleges parlamenti eljárás miatt csak bizottság tárgyalta a módosító indítványokat, de ez a változat egyikben sem szerepelt. Azóta már tudom, hogy a minisztérium önkényesen változtatott a szövegen. De Európában ennek ellenére a legjobb patikatörvény a miénk. A boldogságnak tudatában kell lenni.

Most megint szóba került, hogy a minimális tulajdoni hányadot emeljük fel 51%-ra, aminek örülök. Vannak ugyan ellenzői, akik szerint ez nem oldja meg a problémát, hiszen bármilyen szindikátusi szerződéssel meg lehet kerülni, de ezen az úton el kell indulni.

Előbb említetted, hogy bizonyos dolgokban szinte önkényesen jártál el. Ez olyan időszakban történt, amikor még hiányoztak a szakmában a demokratikus működés közvetlen hagyományai. A vezető felelőssége és kötelessége, főleg a képviselői demokrácia rendszerének kiépítése során, hogy elősegítse a demokratikus intézményrendszer megszilárdulását. De kérdés, hogy mindent enged-e érvényesülni, kockáztatva akár az anarchia kialakulását, vagy irányítja a demokráciát, hogy az ne legyen annyira esetleges. Mindkét megközelítésnek lehet létjogosultsága, de mindkettő komoly kockázatot is hordoz magában. Véleményed szerint hol van a középut?

Előbb már említettem, hogy minden döntésemben törekedtem az 51% elérésére. Ha ez megvolt, akkor elindultam és nem tudtam mit kezdeni a 49%-kal. Persze voltak, akiknek a szavára többet adtam, és voltak, akikére kevesebbet, tehát nem mindenkire hallgattam egyformán. De volt olyan elnökség is, amiben 40-en voltunk. Mit tudsz ott elérni? Mindig akadt valaki, akinek exhibicionizmusból, vagy az egyéni érdeke miatt más volt a véleménye. De a lényeges dolgok az elnökségi üléseken dőltek el, a nagy döntések mindig szavazás alapján születtek. Az egyéni mozgáster arra terjed ki, hogy az ügyeket milyen stílusban tálalod. Azokban a kérdésekben azonban, hogy milyen legyen az irány, milyen törvényeket kezdeményezzünk, milyeneket fogadjunk el, mindig el kellett érni az 51%-ot.

Amíg kamara elnök voltál, felfigyeltem két olyan meghatározó elemre, amit most, hogy bizonyos vezetői techni-

kákról meg személyiségjegyekről beszélünk, szóba szeretnék hozni. Az egyik, hogy néha még a veszteséget is győzelemként tudtad értékelni.

Mondj egy példát!

Többet tudnék, de inkább másként fogalmazok, tán így érthetőbb lesz. Sohasem leszerelt vagy veszített félként álltál ki egy-egy kudarc után, hanem azt sugalltad, hogy ugyan most becsaptak és tisztességtelenek voltak veled szemben, de igazunk van és győzni fogunk. Emlékszem, pl. arra, hogy a Boross kormány utolsó napján meghirdették a patikaprivatizációt, amit néhány nappal később vissza kellett vonni. És még ezt sem letargiával élted meg, hanem a győzelem biztos tudatával álltál ki.

Persze, mert azt senki sem vonta kétségbe, hogy lesz privatizáció. Ez még az új kormány esetében sem volt kétséges, mert előzetesen Szolnoki Andreától kezdve Kökény Mihályig erről már mindenki pozitívan nyilatkozott. Még a törvénymódosítás kapcsán sem estem kétségbe, amikor önkormányzati tulajdonba adták a patikákat. A törvény rögzítette, hogy privatizálni kell, csak azt nem, hogy mennyi idő alatt.

Csatát ugyan lehetett veszíteni, de a háborút nem adtam fel. Ha nem lett volna meg a hitem a győzelemben és az igazságban, akkor nem is tudtam volna kiállni. Épp azért nem indultam már 1998-ban a kamarai választáson, mert addigra elfáradtam. Nem volt meg bennem a tűz. De a tiszteletbeli elnöki pozíciónak örültem, mert azt hittem, hogy bizonyos feladatokra fölkernek és segíthetek. Például néhány sajtónyilatkozat alkalmából. Hiszen az első nyilatkozatot még én is „hát”-tal kezdtem, meg hebegtem, de három-négy év múlva már simán ment. Föl lehetett volna kérni nehéz helyzetekben közvetítésre is. De kevés beleszólásom van az ügyekbe, még szavazati jogom sincs.

A kamara országos közgyűlésén júniusban az Erkel színházban úgy fogalmaztál, hogy az erő igazság nélkül és az igazság erő nélkül szörnyű csapás.

Mi erők vagyunk, ezt többször is felmutatta a gyógyszerész társadalom. Hányszor voltak 600–800 fős kamarai ülések! Az Erkel színházban 2000-nél is többen voltunk. Igazságunk is van, mert olyat kívánunk, ami 750 éves tradíció, amit polgári, nemzeti környezetben kell csinálnunk. Ez annyira igaz, hogy nem is kell állandóan bizonygatni.

A baj összességében és ilyenkor egységes a gyógyszerész-társadalom. De a privatizáció polarizált minket, a szakmaiság háttérbe szorult, és a csak az árrésre koncentráló vita is rosszul sült el. Kétszeresen veszítettünk. Jogos volt az igényünk, de nem biztos, hogy ki kellett volna vinni az utcára. A minisztérium viselkedését is zárt körben kellett volna felvetni, mert a lakosságban ennek negatív következményei vannak. Nem érti az összefüggéseket és csak azt látja, hogy mennyit fizet a patikában, de ez még mindig kevés a gyógyszerésznek. Nehéz lesz még az olyan szakmai programokkal is helyre állítani a presztízst, mint

pl. a gyógyszerári marketing, vagy az egészségnevelés a gyógyszertárakban, a népegészségügyi programban való részvétel, az Europharm Forum akciói vagy a betegkövetés. Ez többéves küzdelmet igényel.

Szeretném, ha ehhez a témához még visszatérnénk, de hadd foglalkozzunk még azzal a két elemmel, pontosabban már a másodikkal, amit előbb említettem. Nagyon jó személyes kapcsolatokra törekszel a vezető pozícióban lévő emberekkel, és – ahogy látom – erre büszke vagy, sőt meg is mutatod a világnak. Ilyen pl. a barátságod dr. Gógl Árpáddal, de másokat is említhetnék.

Ebben a diplomáciai érzék mellett bizonyos kommunikatív készségeknek is szerepe van, és az is közrejátszik benne, hogy a mi korosztályunk egy emberöltő alatt nemcsak a normális életciklust élte végig, hanem mindennek, ami volt, az ellenkezőjét is. Az izmusok meg a politikai jelképek változása bőlebbé tesz. Az sem közömbös, hogy a világ 70 országában jártam, sokféle szellemiségű, kultúrájú emberrel találkoztam és tapasztaltam, hogy oldottá kell tenni a hangulatot. Mindig azzal kell kezdeni a tárgyalást, amiben egyetértünk. A feszültséget, a problémákat későbbre lehet hagyni, s a jó légkörben konstruktív eredményre lehet jutni.

Ezt a konfliktus menedzsment is tanítja.

Én ebben autodidakta vagyok, másoktól láttam. Azért is jó a gyógyszer szakma, mert akár itthon, akár az export-import vonalon magasan kvalifikált, kulturált, képzett emberek a partnerek. Rengeteg rutin szerezhető, el lehet lesni a másik technikáját.

Mi motivál a kapcsolataidban? Amikor legutóbb beszélünk telefonon, örömmel mondtad, hogy felhívott dr. Mikóla István, jobbulást kívánt és beszámolt arról, hogy nagyjából hogyan állnak a tárgyalások. De emlékszem arra is, amit néhány évvel ezelőtt meséltél, hogy az ipolydamásdi kocsmában egy szombat este a helybéliekkel sörözöttél, és miután láttak a tv-ben, csodálkozva kérdezték, hogy „Sanyikám, az ott tényleg te voltál?”

Amikor az érettségi után nem vettek fel az egyetemre, amíg az állam és az egyház közötti kiegyezés meg nem született, egyszerű melósként három műszakban dolgoztam a Kőbányai Gyógyszerárugyár gyógynövény üzemében. Ott a munkatársaim között a legkiválóbb embereket ismertem meg. A csoportvezetőm, pl. egyszerű ember volt, aki kiváló emberségről tett tanúbizonyságot, de a mérnök urak körül már nem mindenki volt tisztességes. Fel tudom mérni, hogy ki a megbízható, őszinte barát, és ki az, aki önzésből barátokozik. Az ipolydamásdi kocsmában nyolc év ismeretség után, amikor láttak a televízióban, meglepődtek. Nem is tudtuk, hogy doktor vagy! És van nyakkendő is? És lehet még tegezni? – Mért ne lehetne? Hát mi változott? Ez a népszerűség és kedvesség a mai napig kísér, nemcsak Ipolydamáson. Ugyan már 2–3 éve nem vagyok reflektorfényben, de a szakmában mindenki megismer. Mosolyogva, kedvesen üdvözlnek.

Amikor lebetegedtem, Gógl Árpád véletlenül felhívott telefonon, hogy akar velem találkozni. A feleségemmel beszéltem, mert akkor ment el az ügyeletes orvos és beinjekcióztak. Perceken belül eljött a lakásomra, és mert jó gasztroenterológus, a második érintésnél érezte, hogy nagy baj van. A saját kocsiján azonnal levitt Székesfehérvárra, a volt osztályára, ahol a legmodernebb felszereléssel és a leglelküismeretesebb orvosokkal gyógyítottak. Ha a hagyományos egészségügy karmai közé kerülök, már lehet, hogy nem élek. Ez nem egy felületes, pozíciónak szóló kapcsolat, hanem két ember közti barátság.

Előbb említetted, hogy rosszul jöttünk ki az árvers vitából, ráadásul ez presztízsveszteséggel járt. Én úgy érzem, hogy évek óta folyamatos a presztízsvetés, aminek több oka van. De szerinted hogy lehet ebből kijönni?

Azt szoktam mondani, hogy engem a pénz nem izgat, hanem megnyugtat. A pénzhez is intelligencia kell. A gyógyszerészet az egyetlen magyar értelmiségi réteg, ami erkölcsileg, szakmailag és gazdaságilag teljes körűen rehabilitálódott. Nem hiszem, hogy a nagyon idős gyógyszerészeket kivéve ma a gyógyszerészeknek egzisztenciális gondjuk lenne. De a szakma az etikus, humánus vonal rovására merkantilizálódott, és ennek ezernyi jelét adja. Ha ez hivalkodó, visszaút a kis közösségekben. Jó lenne, ha a merkantil vonal mellett megmutatnánk a szakma alapjait, és a humán sajátosságait is.

A privatizáció befejeződéséig a társadalom a gyógyszerellátás változását szerintem úgy élte meg, hogy többet kell fizetni, de jobb szolgáltatást is kap. Több a gyógyszer, szebb a gyógyszertár, nem kell beutazni a megyeközpontba, mosolygósabbak a patikusok. És kiállt a gyógyszerészek mellett, mert úgy érezte, hogy segíteni kell minket. Ez az egyensúly már felborult, mert egyre inkább úgy gondolja, hogy többet fizet a gyógyszerért, mint amennyit tudna, vagy amit neki ez megér. Ennek az első jelét akkor tapasztaltam, amikor a betegjogi vita a tájékoztatási kötelezettségről a nagy nyilvánosság elé került. Azóta kifele szinte csak a pénzzel, meg a jövedelmezőséggel foglalkozunk.

Én is érzem, hogy a mennyiségi változások minőségi-be csapnak át, és az utolsó órában vagyunk. A többletszolgáltatásokkal meg úgy vagyunk, mint a skót kastélytulajdonosok az éjszakai kísértettel. Mindenki beszél róla, de senki sem látta.

Elnök Úr! Imént azt mondtad, hogy két-három év óta nem vagy az események fő sodrában. De ebben az időszakban voltál miniszteri biztos, és az volt a feladatod, hogy egy új ár- és támogatási rendszert megalkoss. A minisztérium egyik akkori vezetője egy beszélgetésben úgy fogalmazott, hogy „amit a Sanyi bácsi megcsinált, az a világ legjobb rendszere, de az Isten pénze sem lenne elég a megvalósításához”. Hogyan értékeled ezt az időszakot?

Én ezt a munkát nagyon szerettem, nagy elánnal és ambícióval vettem részt benne. Egyrészt a kormányt kel-

lett védeni – mondtad, hogy a politikai állásfoglalásom egyértelmű –, másrészt dr. Gógl Árpád minisztert is, akivel nemcsak hivatali, hanem baráti kapcsolatom van. Nagyon jól is indult. Azért ehhez értek. Harmincöt évig ezt csináltam. ENSZ szakértő is vagyok 1985 óta és nagyon sok afrikai, dél-amerikai és kelet-európai országban jártam, ahol ez volt a feladat. A tárgyalásokat, amik már botrányossá váltak, sikerült normális mederbe terelnem. Mindenki érezte a szakszerűséget, a kapcsolatteremtő képességet. A pogácsákat én kínáltam és én töltöttem a vizet a tárgyaló feleknek. Akkor elindult ellenem a sajtó. Meggyaláztak, hogy elvegyék a kedvemet, de Gógl Árpád akkor is nagyon bölcs volt, mert azt mondta, hogy Szabó Sándor köztisztviselőként álló ember, ő emiatt van itt és ezért hallgatnak rá. Aztán a minisztériumban indult be a fűró. Ha adminisztratív hibákkal jelenik meg a közlőny, ha az OEP-ben készült floppy a minisztériumban nem konvertálható és kockás papíron újra kezdenek mindent, látom, hogy mire megy ki a dolog. Amikor az új ár- és támogatási rendszert, amiről 8 ülésben valamennyi érdekelten megállapodtam, letettem a miniszter úr asztalára, kértem, hogy mentse fel, mert amit vállaltam azt elvégeztem.

A támogatási rendszert végül nem vezették be. Ezt kudarcnak éled meg?

Nem. Tavaly novemberben a kamara három napos kibővített elnökségi ülésén Frajna Imre és Kázmér Tibor már ugyanazokat az elveket vallotta, amiket leírtam. Elmondták, hogy butaság volt a gyógyszerár tárgyalási rendszerbe mindazt bele erőltetni, amit akartak, mert nem volt arányban a reflexió az elért eredménnyel. Elégtétel az is, hogy Géher Pál helyettes államtitkár úr most június végén az első megbeszélésen, amelyen még részt vettem a minisztériumban, elővette az anyagomat és elmondta, hogy ezt beszéljük végig. Legfeljebb azért éltem meg kudarcnak a történéseket, mert a gyógyszerész társadalom nem ismeri a javaslatomat, ugyanis a miniszter úr nem adott engedélyt a publikálására.

Még egy témát szeretnék felvetni, de ha kényes, ne beszéljünk róla: arról a kht-ról kérdeznék, amit Gógl Árpáddal szerveztetek, de Mikola István megakadályozta a működését.

Nem kényes.

Két megközelítést hallottam róla. Az egyik szerint „ez a Sándor ügyeskedése” volt, a másik szerint jól kiszűrt az új miniszter az előzővel. Mi az igazság?

Nagyon szívesen elmondom. Az egész ügyről november végén értesültem, amikor Gógl Árpád miniszter úr négy szemkört említette, hogy meg fog válni a miniszteri széktől. Októberben az Akadémián ismertette a FIDESZ egészségügyi programját, amit elfogadtak. Nyugdíjba készül, de úgy egyezett meg a miniszterelnök úrral, hogy január 1-től kormány-meghatalmazottként felügyeli az egészségügyi program megvalósítását és létrehozza a Nemzeti Egészség kht-t, ami koordinálja a NEVI-t, az

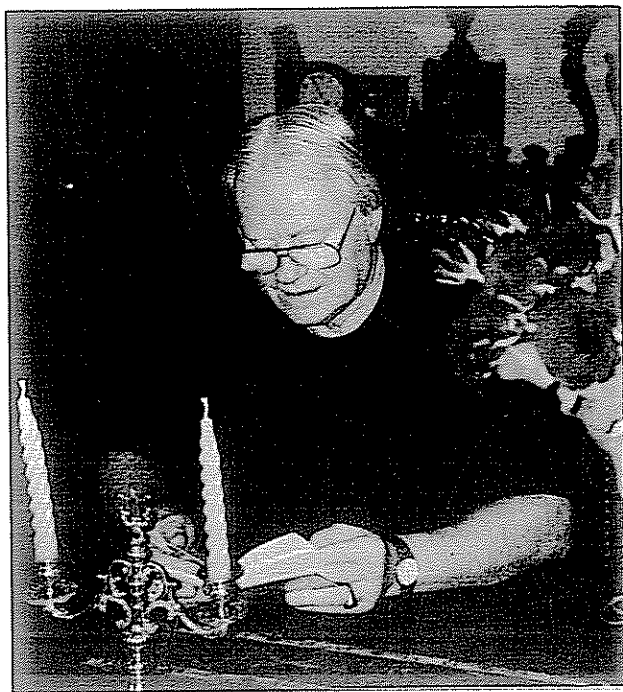
Egészségfejlesztési Kutató Intézetet és a Medinfót. Ezek eddig összehangolatlanul és rossz hatékonysággal működtek, de ezen változtatni kell. Plusz pénzt ezek a szervezetek nem kapnak, és a kht is csak ingatlan használati joggal rendelkezik. A kht-hez tartozott volna a balatonaligai továbbképzési centrum is, azért, hogy legyen az orvos konferenciáknak meg a kreditpontos továbbképzéseknek megfelelő, olcsó helyszíne. Ha az állam megköveteli a továbbképzéseket, akkor segítséget is kell adnia. Mivel Gógl Árpád nem tudta, hogy mikor mentik fel a beosztásából, arra kért, hogy legyek a kht vezetője, és ha már nem lesz miniszter, akkor az irányítást átveszi tőlem, nekem pedig a gyógyszerészeti területen lesz feladat. A kht-ben a minisztérium mellett a három magánszemély alapítója azért volt szükség, hogy az egészségprogramot ne tegyék ki a politikai cikk-cakkoknak, ugyanis ez nem egy ciklusra, hanem legalább 10–15 évre szól. A három magánszemélyért a miniszter úrnak garanciát kellett vállalni a miniszterelnöknel. Mi szolgálni akartunk, ezért a mai napig értetlenül és megütközéssel gondolok vissza arra, ami történt. A mai napig érvényes a kormány meghatalmazása, mert azt senki nem törölte, de Mikola miniszter úr kérésére január 22-én visszavontuk a szándéknyilatkozatot. Megtettük, de semmilyen okot nem szolgáltatunk erre az eljárásra.

Ahogy tudom, ennek ellenére jó a személyes kapcsolatod a miniszter úrral.

Előzetesen mi nagyon jóban voltunk, s amikor visszautaltam a kht törzstökéjét a kamataival, levélben jeleztem a jegyzőkönyvben vállalt további együttműködést. Másfél hónappal ezelőtt egy közvetítő útján keresett meg, amikor zátonyra futottak a kamarával a tárgyalások, hogy segítsék közvetíteni és a tárgyalásokon vegyek részt. A kamarában a megkeresést jeleztem, majd a miniszter úrral egy órán át beszélünk, és magam köré gyűjtöttem a szakembereket. Az Erkel színházba – a bátyám halála után egy órával – azért mentem el, mert úgy éreztem, hogy ott a helyem, és a gondolataimat el kell mondanom. Aztán az akut pancreatitis pillanatok alatt levett a lábamról.

Mik a terveid?

A legtöbb ember nagy hibája, hogy egész életében a boldogsághoz és a pihenéshez való kellékeket gyűjti, s közben elfelejt élni. De az életet nem akkor kell elkezdeni, amikor már abba kellene hagyni. A minisztériummal meg a szakmával való kapcsolatomban ma már lazább, így a feleségemmel a saját cégemet a Pharmaconsult bt.-t irányítom, ami törzskönyvezéssel foglalkozik. Van néhány licencem még a medipharmás koromból, azt is menedzseltem. Sosem felejttem el, hogy négy gyógyszerértárvető gyógyszerész nő még 1995-ben megkeresett, hogy vegyek velük részt a patikaprivatizációban, hiszen nagy áldozatokat hoztam az ügy sikeréért. Rábeszéltek és a feleségemmel beszálltunk a Hold utcai patikába. De Borika, a személyi jogos gyógyszerész nő meghalt, a fiának meg kellett a pénz és eladta a részét a Pharmacornak. Hiába

volt elővásárlási jogunk, nem tudtunk élni vele. Nem sokkal később, amikor az Utapharma is megjelent, eldöntöttem, hogy kiszállok. Hosszú ideig azért kaptam a kritikákat, hogy nincs gyógyszertáram, aztán meg azért, hogy

van. Ki gondolta volna, hogy ebből ez lesz? De így most van némi tartalékom, amiből az ipolydamásdi házat rendbe raktam. Szeretnék minél több időt itt tölteni, de még szívesen vállalnék feladatokat a gyógyszerész társadalom érdekében is.

Azt kérdezed, hogy mit tervezek? Egy cigányasszony azt jósolta, hogy 63 éves koromban meghalok. Azért nem hiszek benne, mert egy másik meg azt mondta, hogy ez már 30 éves koromban megtörténik. Akkor a születésnapomon nagy bulit csináltunk, még koszorút is kaptam. Olyan csinnadratta volt, hogy utána el kellett költözni a lakásomból. Megértem a 60. évet. A betegség komolyabb életmód változtatásra kényszerít, az egészség ugyanis rendkívül bonyolult állapot, számos kötelezettséggel jár. Így aztán egy mértékletes ember ne is legyen beteg, mert annak már nincs miről lemondania. Nekem van. Biztató jel az is, hogy a betegek tovább élnek, mert vigyáznak magukra. Én most ezt a taktikát választom, hogy elérjem a 100. évet, mert száz éves kor felett csak nagyon kevesen halnak meg.

Elnök Úr! Kívánom, hogy így legyen, Isten éltesen sokáig.

Hankó Zoltán

The sense of balance. Conversation with Sándor Szabó, the honorary president of the Hungarian Chamber of Pharmacists

Gyógyszerészek az 1848–49-es szabadságharcban

VÁRADY LAJOS (1831–1913)

1948 júniusában önkéntes a 3. honvédszászlóaljnál. Novembertől tizedes. 1849. április 19-én Nagysallónál megsebesül. Április végén a katonai érdemjel 3. osztályával tüntetik ki. Júniustól őrmester a 98. zászlóaljban. Szeptember elejétől hadnagy, alakulatával a komáromi várőrségnél szolgál a vár feladásáig. A szabadságharc után gyógyszerésztanfolyamot végez. 1856-tól Aradon, 1866-tól Szentesen gyógyszerész.

*(Gyógyszerésztörténeti naptár – 2001. augusztus
Solvay Pharma Kft. kiadása)*